

de urmat decât cele ale impulsului ?

Nici poziția față de armașul Toma nu e limpede: o sumă de date din text îl acuză (ucide o femeie fără apărare, acceptă să-și mutilizeze stăpînul cînd ar fi putut foarte bine să fugă, așa cum o va face la începutul părții următoare); pe de altă parte, voievodul nu pregetă ca, după ce-i arată o silă desăvîrșită, să-i destăinuiască secrete primordiale (ca acela al hărăzirii nepotului Ștefan pentru scaunul Moldovei).

Un punct cu totul obscur îl constituie rolul profetic al „iluminatului“ Boleslaw, personaj despre care aflăm că a cutreierat lumea veche cruciș și curmeziș, din Lehia pînă la Roma, din Eghipte și pînă-n Indii... Dar pînă în scenă nu-l faceți să se aventureze nici o singură dată (decît cu numele, care-i circulă destul de des prin replici, și cu o importanță prin nimic justificată în economia textului). Credem că omiterea lui într-o viitoare versiune nu ar însemna o pierdere decât în sens cantitativ.

Iar „democratismul“ lui Ștefan sună cam demagogic și, în orice caz, nepotrivit epocii și personajului. Ca orientare spre norod, ar putea fi plauzibil (deși după ce vă veți hotărî asupra semnificației domnitorului, va trebui elucidat dacă acest „democratism“ e trăsătura fundamentală sau e numai una dintre părțile bune ale personajului socotit incriminabil: fără o colaționare atentă, referirea de alianță cu poporul a unui ins compromis poate compromite și pe cei care acceptă o asemenea alianță), dar exprimarea nu e încă găsită.

Aveți simț dramatic, conflictul e acut, faptele se înlănțuie concis, lexical e caracterizant și unitar, fraza are muzicalitate și ritm (interesantă ideea cadenței egale). E însă o tendință excesivă spre grandilocvență, spre teatralism. Solicitați abuziv ca personajele să silabisească cadat unele replici, indicațiile de paranteză păcătuiesc, cerînd, pas cu pas, aceeași interpretare „vieux jeu“: „glas cavernos“, „glas gîuit de groază“, „sarcastic“, „tunător“, „violent“, „cu mînic“, „cu voce gîuită de groază“, „dramatic, cu glas gîuit de groază“, „strangulat de durere, sfișietor“, „cu glas cavernos, gîuit“, „gemînd amar“, „scrișnînd“, „cu voce strangulată de durere“, „rar, cu groază“, „cu furie bruscă“, „cu glas răgușit și șuierător“, „cu un amestec de gemăt“, „cu glas cavernos, gilgîit“, cutare personaj „irumpe năvalnic“, „strigă cu disperare dramatică“, „murmură înăbușit, dramatic“, „scoate gemete de durere, tragic“. Uneori, același personaj

SANDU TUDOR: Regretăm că dimensiunile piesei *Trăznetul în valuri* (112 pagini) se prezintă invers proporțional cu însușirile. Ni s-a părut un text destul de plat, cu personaje factice, cu efecte facile, cu destule situații insuficient motivate. Intențiile dumneavoastră se ghicesc pozitive, dar materializarea suferă.

Mai sedimentați-vă o vreme înainte de a trimite altceva.

CLITUS CONSTANTINESCU: *Intii slujesc Moldova!*... O slujiți aproape bine. Pînă la trecerea pragului mai sînt doar cîțiva pași — și sperăm că veți fi în măsură să-i faceți. Dovediți că aveți proporțiile acelor timpuri — și nu numai prin stăpînirea unor detalii istorice, ci și prin întuirea unor particularități ale universului psihic; în acest sens, Ștefan constituie o cvasireușită. De ce nu aderăm totul? Fiindcă în versiunea actuală nu reușiți să vă precizați punctul de vedere față de domnitor: prin cursa pe care i-o întinde lui Ilieș și prin crima pe care o comite asupra-i, îl acuzați (decî abia finalul părții I i-ar aduce criza de conștiință, abia atunci dîndu-și seama că și-a înlăturat fratele printr-o suită de mijloace abominabile)? Sau îl absolviți (ori măcar îi atenuați culpa), considerîndu-l frămîntat din capul locului de folosirea unor procedee îngălate, dar neavînd în acel ev violent alte căi

sorișnește de mai multe ori pe aceeași pagină, fără ca prin asta să capete complicații stomatologice.

Vă dați seama ce ar fi dacă interpreții v-ar respecta indicațiile? După un sfert de oră, nici un actor n-ar mai avea glas, și nici un spectator — dacă ar avea im-prudenta să rămână în sală! — n-ar mai fi posesor a două timpane... (Mai ales că solicitații exclamările nu numai prin indicațiile de paranteză, ci și prin simplele semne de punctuație: în text aproape că sînt mai multe „semnul strigării” decît litere!)... Vă închipuiți pe o scenă modernă un Ștefan vorbind „rechi-zitoric, crescendo — la fiecare acuzație Ilieș va tresări violent, ca biciuit“?! Și-s acuzații destule! În schimb, ce rezo-nabile sînt parantezele dinaintea ultimei căderi de cortină...

Vă sfătuim să mai lucrați asupra textului (remediind și acele pasaje, care, prin repetiție, se anulează reciproc — e vorba de boierirea inopinată a celor trei căpitani credincioși) și să ne trimiteți rezultatul.

IOAN DELEANU: Ne cereți „păre-rea sinceră“...

Rău! Rău faceți, tovarășe Deleanu, nu că aveți „o profesiune cu totul dife-rită“ de cea a noastră, ci că nu o aveți pe-a noastră. Dar poate că una nu o exclude pe cealaltă, mișcarea spre noi debutează fericit și — cine știe?! — poate odată veți face o rocadă, dumnea-voastră fiind regele. Deocamdată, pără-sind aristocrația figurilor de șah pentru cea dramaturgică, vă investim cu titlul de prinț.

Deși încercînd modalități diferite, *Pen-sionara* și *Bărbaiții noștri* nu sînt dis-junctive și trădează o aceeași calitate a autorului. Problemele de fond sînt pozitive. Există caractere. Situațiile au ex-presivitate. Replica impune printr-o cursi-viditate de bun augur.

Continuați să scrieți și trimiteți-ne. Vă sfătuim să faceți cunoscute aceste texte și teatrului din orașul dumneavoastră, poate că intră în vederile studioului ex-perimental. Poate ar fi util să le trimi-teți și Casei centrale a creației populare, București, sectorul 3, str. Popa Soare 39

— pe numele subsemnatului.

ION MĂRGINEANU: *Ai noștri, ca brazii...* Aveți dreptate!

Denotați calități, atît ca gîndire, cît și ca viziune sensibilă. Aveți simțul re-plicii, iar indicațiile de paranteză sînt uneori de-a dreptul încîntătoare. Orien-tarea e solidă și stenică, iar ca fond, în pofida neîmplinirilor formale, scena a treia, finală, într-adevăr „coronat opus”. Piesa anticipează daruri de dramaturg. „Dar”-uri apar însă nu numai la dum-neavoastră, și nu numai sub această îm-bucurătoare formă substantivală — ci și în atitudinea noastră, sub chip de con-juncție. Nu cu un caracter atît de ad-versativ pe cît îl sugerează gramatica, totuși împotrivindu-se concluziei că, în actuala versiune, textul ar fi definitiv.

Da, dramaturgul se conturează, piesa promise a deveni viabilă — dar e ete-rogenă ca mijloace; pînă și substanțiala scenă finală nu aderă suficient la celelalte părți; cu atît mai mult, „reconstituirea întîlnirii de la gară” se reliefează drept procedeu care, în eventualitatea unui spectacol, ar face corp străin. În cazul acelei secvențe, ori repetați procedeu — creîndu-i deci rapeluri, ori renunțați la ea. Dacă trecerea spre numitorul co-mun al scenei Dodu-Gulea nu vă cere eforturi deosebite (căci prin însăși va-loarea aparte, ea permite procedul aparte, pata de culoare, mai topiți-i to-tuși contururile prea rupte de restul pie-sci și mai atenuați-i proximitatea), cele-lalte discontinuități ale tonalității vă vor solicita. Nu vă rețineți, duceți-vă stră-dania pînă la capăt, căci comedia dum-neavoastră o merită.

Atunci cînd refaceți, gîndiți-vă și dacă e bine ca piesa să-și piardă pe drum personajele și să se termine prin cu totul altele, apărute „Deus ex machina”; dacă e justificat și necesar ca personajul agreat de noi, Sion, să se năruie și să dispară (mai ales că „vina” lui nu se evidențiază pe scenă, ci în culise, și o aflăm doar din relatări indirecte); lă-muriți-vă și lămuriți-ne cine e Miron Dan (pag. 72); gîndiți-vă dacă reacțiile diametral opuse ale linguișitorilor — în ipoteza unei situații roz sau a uncea ne-gre a celui adulat — nu reprezintă un clișeu cam uzat. (pag. 55)... În sfîrșit, aveți suficiente calități ca să vă puteți reciti textul cu un ochi obiectivat, fără să mai facem un pomelnic de detalieri.

Așteptăm refacerea piesei.

Mihai Dimiu